

Cuprins

<i>Sinodul VII Ecumenic și canonul orthodoxiei</i>	5
--	---

I. PRIMA ICONOMAHIE BIZANTINĂ ȘI COMBATEREA EI

<i>Combaterea teologică a primei iconomahii bizantine</i>	29
Ioan din Damasc, Cuvântul împotriva iconomahilor — sinoptic	53
<i>Oficializarea primei iconomahii bizantine</i>	151
Ecloga [Selecția] legilor, prolog (741)	165
Selecția Legii mozaice	169
Hotărârea eretică a sinodului iconomah de la Hieria-Vlaherne (8 august 754)	173
„Interogațiile” împăratului Constantin V, fragmente	191
Eusebiu al Cezareii, Epistola către Constantia, fragmente	195
<i>Combaterea sinodală a primei iconomahii bizantine:</i>	
<i>SINODUL AL DOILEA DE LA NICEEA, 785-787</i>	199
Ordinul împăraților către Adrian I al Romei (29 august 785)	213
Cuvântul de apărare al lui Tarasios (decembrie 784)	217
Relatare succintă despre actele dinaintea Sinodului (786)	221
Rezumatul Actelor	225
<i>Sesiunea I</i>	227
Actul I (24 septembrie 787)	231
Ordinul împăraților către Sinod (237) / Libelul lui Vasile al Ancyrei (240) / Libelul lui Teodosie al Amorionului (243)	
<i>Sesiunea II</i>	269
Actul II (26 septembrie 787)	273
Adrian I al Romei către împărați (275) / Adrian I al Romei către Tarasios (293)	

<i>Sesiunea III</i>	315
Actul III (28 septembrie 787)	319
Tarasios, Sinodica către patriarhii orientali (324) / Episcopii orientali către Tarasios (329) / Teodor al Ierusalimului, Sinodica pentru patriarhii orientali (333)	
<i>Sesiunea IV</i>	347
Actul IV (1 octombrie 787)	355
Grigorie II al Romei către Germanos al Constantinopolului (411) / Germanos al Constantinopolului către Ioan al Synadei (416) / Germanos al Constantinopolului către Constantin al Nacoleii (420) / Germanos al Constantinopolului către Toma al Claudio-polisului (421) / Declarație de credință și semnături (435)	
<i>Sesiunea V</i>	449
Actul V (4 octombrie 787)	453
<i>Sesiunea VI</i>	485
Actul VI (6 octombrie 787)	489
Respingerea hotărârii de la Hieria din 8 august 754 (490)	
<i>Sesiunea VII</i>	581
Actul VII (13 octombrie 787)	587
Hotărârea dogmatică, semnături, aclamații (592)	
<i>Scrisorile sinodale</i>	609
Tarasios și Sinodul către împărați (13 octombrie 787)	611
Sinodul către clerul constantinopolitan (13 octombrie 787)	617
Tarasios către Adrian I al Romei (13 octombrie 787)	621
<i>Alocuțiunea encomiastică</i>	625
Discursul de elogiere al diaconului Epifanie (13 octombrie 787)	627
<i>Canoanele</i>	637
Canoane bisericești pronunțate de al doilea Sinod de la Niceea	639
Anexe	
<i>Scrisori despre simonie</i>	651
Teodor Studitul către Arsenie (653) / Teodor Studitul către citețul Ștefan (655)	
Tarasios către Ioan egumenul (788)	663
Tarasios către Adrian I al Romei despre simonie (789)	669
Tarasios către episcopii sicilieni (790)	677
Cum anume trebuie înțeles „Numele Incomunicabil”	681
Actul VIII (23 octombrie 787)	685
<i>Excurs: Listele episcopale</i>	689

II. RECEPTĂRI DIFICILE ÎN OCCIDENT — AACHEN ȘI ROMA

<i>Papa Adrian în apărarea Sinodului de la Niceea</i>	695
Simbolul niceean (698) / Simbolul constantinopolitan (699) / Simbolul zis „atanasian” (702) / Simbolul carolingian (708) / Mărturisirea carolină (720)	
Răspunsul papei Adrian dat regelui Carol (791–792)	729
Opul regelui Carol contra Sinodului (792) — prefață și sumar	757
Anexă	
Grigorie I al Romei către Serenus al Marsiliei (iulie 599 și octom- brie 600)	775
<i>Carol cel Mare și Leon III al Romei în confruntare pentru Simbolul credinței</i> . .	779
Ierusalim — Aachen — Roma (807–810)	787
Incidentul de la Ierusalim, 807–808 (787) / Sinodul de la Aachen, noiembrie 809 (792) / Discuția de la Roma, 810 (794) / Textul Simbolului de credință pus de Leon III, 890 (800) / Fotios patriarhul despre papa Leon III, 890 (800)	
Anexe	
<i>Secretele unui „decret” fondator apocrif</i>	803
„Decretul lui Constantin” (<i>Constitutum Constantini</i>) (cca 830–840) . .	809
<i>Ecouri în epoca reformelor și confesiunilor</i>	819
Jean Calvin, <i>Din Învățătura religiei creștine</i> (1559)	825
Conciliul de la Trento: decretul despre Simbol (1546) și despre cultul sfinților și al icoanelor (1563)	841
Mărturisirea tridentină, 1564 (844)	

Cuprins

III. A DOUA ICONOMAHIE BIZANTINĂ ȘI COMBATEREA EI

<i>A doua iconomahie bizantină: protestele unui patriarh și ale unui monah</i> . . .	7
Nichifor patriarhul, Cuvânt apologetic (decembrie 814–martie 815) ..	13
Teodor Studitul către sinod în numele egumenilor (aprilie 815)	21
Teodor Studitul către Pascal al Romei (816 și 817)	25
<i>Oficializarea celei de-a doua iconomahii bizantine</i>	29
Sinodul iconomah de la Sfânta Sofia (Constantinopol, aprilie 815) ..	33
Mihail II și Teofil către Ludovic cel Pios (10 aprilie 824)	43
<i>Combaterea teologică a celei de-a doua iconomahii bizantine</i>	51
Teodor Studitul, Antireticele împotriva iconomahilor (815–816) . . .	61
Antireticul I	61
Antireticul II	77
Antireticul III	99
Anexă	
Grigorie al Nyssei, Epistolă către fratele său, Petru, despre diferența dintre ființă și ipostasă (379–381)	127
<i>Rezistența eclezială la cea de-a doua iconomahie bizantină</i>	135
Nichifor patriarhul, Douăsprezece articole (821)	141
Teodor Studitul către împăratul Mihail în numele egumenilor (821) .	147
Teodor Studitul către Leon trezorierul (823)	149
Teodor Studitul către împărații Mihail și Teofil (826)	151

IV. TREI TRIUMFURI ȘI DOI PATRIARHI

<i>Patriarhul Metodios și triumful liturgic al icoanelor</i>	161
Duminica și Sinodiconul Orthodoxiei (2 martie 844)	167

<i>Protocolul imperial și tipicul bisericesc</i>	195
Împăratul la Liturghie la Sfânta Sofia — <i>Cartea ceremoniilor</i> (938–940) .	203
La Duminica Orthodoxiei — protocolul imperial	209
La Duminica Orthodoxiei — tipicul patriarhal și cel monahal	213
A nexă	
<i>Secretele unei corespondențe fictive între Roma și Constantinopol</i>	217
Corespondența cu împăratul Leon III atribuită lui Grigorie II al Romei	223
<i>Patriarhul Fotios și triumful iconografic al icoanelor</i>	239
Omilia la inaugurarea bisericii Farului din Palat (864–866)	245
Omilia la inaugurarea mozaicului absidei Sfintei Sofia (29 martie 867) .	251
<i>Patriarhul Fotios și triumful canonic al Sinodului VII Ecumenic</i>	259
Canoanele sinodului roman, 863 (264) / Canoanele sinodului roman, 869 (277) / <i>Libellus satisfactionis</i> , 869 (279)	
Sinodul „Primul-Al Doilea” (Constantinopol, 861) — acte și canoane .	291
Scrisoarea către Mihail, principele Bulgariei (865)	311
Scrisoarea circulară către patriarhii răsăriteni (867)	347
Omilia la încheierea Sinodului de la Constantinopol (aug.–sept. 867) .	359
A nex e	
Sinodul ecumenic antifotian de la Constantinopol (869–870)	365
Actul VIII (5 noiembrie 869): condamnarea ultimului iconomah (365) / Actul X (28 februarie 870): hotărârea (371) / canoane (378)	
<i>Un istoric ignatian al sinoadelor</i>	397
Sinodiconul tuturor sinoadelor	399
Sinodul Ecumenic de unire de la Constantinopol (879–880)	437
Actul IV (24 decembrie 879): reconcilierea (437) / Actul V (27 ia- nuarie 880): Sinodul de la Niceea ca al VII-lea Ecumenic și canoa- ne (439) / Actele VI–VII (3 și 13 martie 880): Hotărârea despre Simbolul de credință (444)	
Ioan VIII al Romei către Fotios patriarhul (august 880)	455
Ioan VIII al Romei către împărați (13 august 880)	457
Anastasius Bibliotecarul către Ioan VIII al Romei. Prefața la traduce- rea latină a Actelor Sinodului VII Ecumenic (873)	459
<i>Patriarhul Fotios legislatorul</i>	463
Introducerea la lege, prologul și titlurile I–III (886)	473
<i>Patriarhul Fotios și decisivul secol IX</i>	479
Mărturisirea lui Gottschalk (491) / Canoanele sinodului de la Quierzy, 853 (493)	

Epistola regelui Carol despre cultivarea literelor (780–785)	519
Regele Carol, Povățuirea generală (Aachen, 23 martie 789)	521
Canoanele dogmatice ale Sinodului de la Valence (8 ianuarie 855) ..	535
Canoanele Sinodului de la Orange contra semipelagianismului (3 iulie 529)	541
Sinod contra ereziei lui Pelagiu și Celestin (Cartagina, 1 mai 418) . . .	549
Sinodul de la Worms împotriva răsăritenilor (13 mai 868)	553
Fotios al Constantinopolului către arhiepiscopul Aquileii împotriva lui „Filioque” (883–884)	557

V. DEFINI(TIVÂ)ND DOGMATIC ORTHODOXIA

— TOMOSURI ȘI MĂRTURISIRI

<i>Controversa tetragamiei lui Leon VI</i>	571
Tomosul Sinodului unirii (9 iulie 920)	579
<i>Controversa dogmatizării lui „Filioque” și a monarhiei pontificale</i>	587
Actul sinodal din 20 iulie 1054 (593) / Bula <i>Unam Sanctam</i> , 1302 (600) / <i>Dictatus papae</i> , 1075 (601) / <i>Proprie auctoritates</i> (603) / Mo- narhie pontificală vs pentarhie patriarhală (606) / <i>Definiția sino-</i> <i>dală despre purcederea Duhului Sfânt</i> , 1234 (621) / Mărturisirea lui Clement IV, 1267 (627) / Jurământul lui Mihail VIII, 1274 (630) / Constituția dogmatică despre Sfânta Treime, Lyon, 1274 (631)	
Monarhia lui Petru împotriva pentarhiei patriarhilor	647
Inocențiu III către Alexios III Anghelos, august 1198 (647) / Inocențiu III către Ioan X Kamateros, august 1198 (650) / Ioan X Kamateros către Inocențiu III, februarie 1199 (651) / Inocențiu III către Ioan X Kamateros, 12 noiembrie 1199 (654) / Ioan X Kama- teros către Inocențiu III, primăvara 1200 (663) / Inocențiu III către clericii cruciați din Constantinopol, 13 noiembrie 1204 (671) / Inocențiu III către clericii latini din Constantinopol, 12 februarie 1205 (677) / Inocențiu III către împăratul latin din Constantino- pol, 15 mai 1205 (680) / Ioan X Kamateros, Despre cum a ajuns tare împotriva noastră latinul, 1205 (682)	
Răspunsul lui Vasilios al Kerkyrei la chemarea de a participa la Conciliul Lateran IV (1214)	695
Papa Inocențiu III în Conciliul general Lateran IV (20 noiembrie 1215). Constituții dogmatice și canonice	701

<i>Controversa în jurul Persoanei Sfântului Duh</i>	
Proiect de Sinodicon al Duhului Sfânt (1285)	719
Tomosul Sinodului de la Vlaherne despre purcederea Duhului Sfânt (15 august 1285)	731
Marcu al Efesului, Expunere despre sinodul ținut la Florența (iulie 1439)	749
Marcu al Efesului, Mărturisire a credinței celei drepte expuse la Florența (mai–iunie 1439)	755
Definiția credinței a sinodului unionist de la Ferrara-Florența (6 iulie 1439)	763
„Unirea” de la Florența — instrucțiuni de aplicare. Mărturisirea lui Urban VIII (Roma, 1633)	769
Marcu al Efesului, Enciclică împotriva greco-latinilor și a sinodului de la Florența (1440–1441)	775
Hotărârea sinodală de anulare a sinodului de la Florența (Constantinopol, septembrie 1483–august 1484)	783
Rânduiala reprimirii celor care se întorc la Biserica orthodoxă și catholică a Răsăritului	789
<i>Dogmatizarea luminii și a energiilor divine necreate</i>	793
Bula <i>Benedictus Deus</i> , 1336 (795)	
Tomosul aghioritic (august 1340)	849
Tomosul Sinodului de la Sfânta Sofia (iunie–iulie 1341)	857
Tomosul Sinodului de la Vlaherne (mai–august 1351)	875
Mărturisirea de credință a sfântului Grigorie Palama	921
Tomosul Sinodului de la Patriarhie (martie–aprilie 1368)	927

VI. TRIUMFUL LITURGIC PERPETUU AL ORTHODOXIEI

<i>Patriarhi și Sinoade Ecumenice în Sinaxare</i>	957
Sinaxarul constantinopolitan	961
<i>Sinodiconul Orthodoxiei</i>	973
Sinodiconul care se citește în Duminica Orthodoxiei	983

*

<i>Cărări moderne și contemporane — momente, interpretări, perspective</i> . .	1037
Iconoclasmul european și primele ediții (1037) / Bizanțul iluminiștilor — „superstiție și barbarie” (1040) / Bizanțul în „fenomenologia Spiritului” a lui Hegel (1042) / Nașterea modernității	

revoluționare din „spiritul ioachimismului” (1045) / Recupera-
 rea memoriei creștinismului — corpusuri și dicționare (1050) /
 Picturi, mozaicuri, icoane — Dura Europos, Istanbul, Sinai (1056) /
 Icoana rusă și filozofia religioasă (1059) / Istoricii ruși din diasporă
 despre icoană (1061) / O teologie ortodoxă a icoanei în diasporă
 (1063) / Fundamentele teologice ale icoanei într-o lectură exem-
 plară (1070) / Monografiile bizantine capitale la Paris (1073) /
 Iconoclasmul și istoricii — sub semnul revizionismului (1077) /
 Filozofii și imaginea (1086) / Imaginea și icoana — medievaliști și
 teoreticieni ai artelor (1099) / „Bizantinism” și dogmatizarea me-
 tafizicii (1114) / Conciliul Vatican I — canoane și anateme în 1870
 (1114) / „Civilizația ortodoxă” în viziune geopolitică (1118) /
 Complexitățile primului mileniu (1119) / Surprinzătorul „Bizanț”
 înțeles în sfârșit în propriii termeni (1122) / „Europa” și geneza
 ei triplu seculară (1126) / „Era seculară” — două viziuni: politică
 și antropologică (1128) / Uniunea Europeană în criză de identi-
 tate (1131) / „Adevărata Europă” vs „falsa Europă” — un mani-
 fest salutar (1133) / În inima crizei actuale — deculturarea gene-
 ralizată (1133) / Doi filozofi la sfârșit de mileniu, despre forma
 creștină a culturii europene (1135) / Cultura și barbaria interi-
 oară (1140) / Cele „trei orthodoxii” ale Orthodoxiei (1141) /
 „Costul ortodoxiei” (1146) / „Costul monoteismului” (1149) /
 Dialectică filozofică — mediere eclezială (1151) / Deconstrucții
 creștine vs creștinism deconstruit (1154) / Icoana și viitorul post-
 metafizic al creștinismului (1161)

*

Prescurtări și bibliografie 1169